

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	3 frt — kr.
Félévre	1 frt 50 kr.
Negyedévre	frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 2 frt.	
Egyes szám ára 7 kr.	

Felölös szerkesztő

BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Deák-tér 19. szám.)

Hirdetések jutányos árban vételnek fel.

Nyitlér sora 20 kr.

A lap megjelenik minden szerdán.

Visszás állapot.

Az állami tisztviselőkről akarunk szólni, kikre nem lett kiterjesztve ama törvény hatálya, mely a nehéz munkával foglalkozóknak minden héten — a vasárnapokon egy pihenő napot biztosít. Pedig ők is nehéz munkát végeznek, sőt talán sokkal nehezebbet, mint az a szegény földmives, ki naphoszant ott áll az eke szarva mellett, s verejtékével igyekszik a termőföldben rejlő őserőt életre kelteni. A szellemi munka, a folytonos görnyedés az íróasztalok mellett, dohos irodák légkörében tönkreteszi a lelket, pusztítólag hat az idegrendszerre. Ne gondolja azt senki, hogy annak a tisztviselőnek arany napjai vannak s foglalkozása olyan semmi dolog, melyet pipaszó mellett láb-lógatva könnyedén el lehet végezni. Épen nem így van. Aki próbálta ezt is, amazt is, vagy meggondolja, hogy a kézi munka a testnek állandóan kellő mozgást biztosít, így arra edző hatással van és a lélek elevenségét is megőrzi, míg a szellemi foglalkozás testet-lelket kimerít, igazat fog nekünk adni abban, hogy a naphoszant az irodák négy fala közt gubbaszkodó tisztviselőnek talán még nagyobb szüksége van a munkaszünetre, mint bárki másnak is.

Szervezete nem vas, nem acél, — épen olyan gyenge és törékeny, mint akármelyik közönséges halandó, sőt tulnyomó esetben olyan sines, mert legtöbbszörre már ifjúságának éveiben elgyötörte az az állandó fáradozás, melylyel a tudomány megszerzése jár. Tehát az egészségi szempont is amellet szól, hogy a tisztviselőnek is legyen hetenkint egy pihenő napja.

És ime nem úgy van. Hajtják hétszámra, mintha valami igavonó volna, míg csak bele nem rokkan. Ez nem méltányos eljárás, a humanizmusnak legkisebb bélyegét sem viseli magán. Peddig joggal megvárhatná az ember, hogy művelt népek között, midőn a kultúra rohamosan foglalja el a világ minden zugában az őt méltán megillető helyet, ez az érzék is ki legyen fejlődve. Ha az emberi gyöngédség az állatok védelméről is siet gondoskodni, ne legyen szűkkeblű épen saját embertársaival szemben.

De meg nem viszás helyzet-e az, midőn azt látjuk, hogy az az állami tisztviselő, akit a törvény ellenőréül és végrehajtójául kell tekintenünk, akinek tehát saját jó példájával kellene előljárni és ezáltal a népet a törvény tisztelgetésére buzdítani, épen az ellenkezőt cselekszi, amit másoktól követel. Nem viszás helyzet-e az, és

micsoda lelkiismerettel huzhatja rá a munkaszünet megsértőjére, — legyen az földmives, vagy iparos — a megfelelő pénzbírságot, midőn ugyanazt a kihágást, amelyért büntet, ő maga lépten-nyomon követi el. Ne legyen a törvény végrehajtása soha se olyan, mely az igazságtalanság látszatával bír, mely alkalmas a különben is felforgatásra törekvő nép ezrei között megerősíteni azt a tudatot, hogy neki és másoknak nem egyforma mértékkel mérnek.

Ha valamit kívánunk a néptől, adjuk meg reá a példát magunk. Ez nagyobb súlylyal bír minden hereze-hurezánál, mert felébreszti a népben az erkölcsi kötelezettség érzetét, a törvények iránt a megkívántató tiszteletre és engedelmessegre hangolja. Ellenkezőleg, ha azt látja, hogy azok az urak, akik őt bármi okból büntetik, ugyan abban a hajóban eveznek, amelyben ő, s nekik azért a hajók szála sem görbül meg, minden bizonynyal azon meggyőződésre jut, hogy méltatlanul bántak el vele, így a törvény végrehajtása nemhogy gyógyítana, de nagyon is alkalmas az anarehikus eszmék szikráit a szivekben lánggra lobbantani.

A jogérzék ma már meglehetősen ki van fejlődve minden emberben, mely a legkisebb méltat-

TÁRCZA

Egy hit hirdető gondolata Ausztráliában.

— P. Poifer jézustársasági atyának Meszlényi Gyula püspök ur ő méltóságához intézett leveléből. — Norwood Ignatius Church, Adelaide, Sruth-Australia.

Hála a jó Istennek szerencsésen a forrón kívánt földre érkeztem, december 6-ikán. Utazásomat egy hosszú levélnek tárgyává tettem; főt. P. Superior, remélem, megkapta.

Mindenek előtt köszönetemet kell kifejeznem azon atyai szeretet- és azon érdeklődésért, továbbá azon szives támogatásért, melyet szerencsés voltam Méltóságod részéről egy hosszú esztendőn keresztül tapasztalnom. Méltóztassék elhinni, hogy a „Memento, Domine, famulorum“...-ban olyan kitünő jótévőt nem felejték el, annál kevésbbé, mivel azon jótétemények nem csekély része azon intézményre háromlott, mely nekem drága örökre, a Mária-társulatra. Itt is egy ilyen Mária-társulat van gondomra bizva; 26 tagja van. Hogy sokszor állítom szemük elé

a satmári kongregánisták épületes és buzgó viseletét, az tény.

Minden vasárnapon az én második sz. misém után gyűlésünk van. Angolul történik minden. Vasárnapi rendem a következő: 6-kor első sz. misém Norwoodban, ahol lakunk. Azután gyóntatás folyik egész 8-ig. Erre kocsin plébániába megyek, mely még Adelaide városához tartozik s négy helységet foglal magában. 10-kor második sz. áldozat és sz. beszéd stb. Azután következik a Máriagyűlés, második beszéd. 12-kor vagy még később, ha például keresztelés volt, reggelit veszek magamhoz egy jó angol családban; ez egyszersmind ebédem is. Visszajövök kis templomba, breviariumozok, ministránsokat oktatok, tanulok, egy-két családot meglátogatok; mert elő van írva, hogy évenként legalább egyszer menjek el az egyes házakba, ami pedig itten nem oly könnyű dolog. Nagyon el vannak szórva és még más hitűek közepett; a tramvayt is vennem kell. 6-kor egy másik derék családban az elkerülhetetlen teát kell elköltenem, mire visszatérek kis székese gyházombába. 7-kor a rózsafüzért elimádkozzuk és szent beszédet tartok. Ez igen jó vonzó esz-

köz; mert az angolok szeretnek beszédeket tartani és hallgatni; de szükséges, hogy érdekes legyen, annál inkább, mivel sok protestáns jön a katolikus templomba, ha szép beszédet hallhatnak. A sz. beszéd után jő az áldás. Erre énekkarommal rendszerint próbát tartok, mert hétköznap ez alig lehetséges, oly távol laknak egymástól az énekkar tagjai. Egy fiatal lady játszik a harmoniumon. Az egyházi énekes könyv csak gyöngyöket mutat föl, amint egyáltalában a szertartás szigoruan római mindenütt és mindenben az új kontinensen, a hol természetesen szó sem lehet egy usus antiquus legitime approbatusról. 1/29-kor egy kissé szabadabban lélekzem; elvégzem a breviariumot, a szerzet-imádságokat, 9 és 10 között lefekszem a sekrestyémbe, egy szűk helyen és őrizem az Oltáriszentséget. Éjjel a verebek táncolgatnak a tetőn; én eleinte mindig egerekre gondoltam. Hétfőn 5-kor fölkelek, 6-kor harangoznom kell az „Angelus Domini“-ra. Kies halmok vesznek körül az üde reggeli légben. Szinte költői érzélem hatja át keblemet, oly kellemes minden, a levegő oly tiszta üdítő, a halmok oly szépek, a verebek hosszú sorban föl vannak állítva a

lannak látszó bántalomra azonnal fellázad és kész az ellenszegülésre.

Azt ép észszel és igazságos érzettel bizonyára nem fogja kétségbe vonni senki, hogy az a törvény, mely a vasárnapi munkaszünetet elrendeli, nem bölcsen alkottatott. Legfellebb az önérdek vonhatná kétségbe. Rendkívül sok méltatlanságot szüntetett ez meg, melynek a munkások a munkaadók részéről ki voltak téve. Egyrészt tehát, hogy a paritás meglegyen, másrészt, hogy az állam mint munkaadó a saját munkásaival, a tisztviselőkkel szemben is gyakorolja azon méltányosságot, melyet más munkaadóktól követel, felette kívánatos, hogy a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény hatálya mindenkire egyformán kiterjesztessék. Így meg lesz szüntetve minden különbség az ellenőrzők és ellenőrzöttek között, nem vághatja szemébe senki annak a birónak, hogy igazságtalanságot cselekszik, midőn a törvény nevében ítéletet mond.

Tehát nemcsak a tisztviselők által végzett nehéz munka, nemcsak az egészségi szempont, nemcsak a humanitás elve, hanem a kormányzati prudentia is amellet szól, hogy az érintett törvény alól kivétel ne legyen.

De amit legelőször kellett volna emlitenünk; — azon körülmény, hogy a tisztviselők vasárnapokon is munkára vannak utalva, gátolja az illetőket vallási köteleességeik teljesítésében. Pedig a tisztviselőnek itt is jó példát kellene mutatni. Nincs éberebb óre a törvénynek, mint a vallásos érzület. Ha ezt sikerülne megerősíteni a nép között, nem tanuskodnának annyi gaztettől a tárgyalási termek. A tisztviselői kar jó példája e tekintetben kétségkívül igen szép eredményre vezetne.

Igaz, hogy előleges bejelentés mellett szabad templomba elmenni, de már magában véve ez a körül-

mény is nagyon sokat visszatart, különösen ha látja, hogy sok hivataltársa vagy éppen főnöke ezt a szép jogot vagy egyáltalában nem, vagy csak a legritkább esetekben szokta igénybe venni. Itt megszorítást tenni nem szabad. A legesekélyebb megszorítás magát az egész ügyet veszélyezteti. Sőt korunkban az sem ritkaság, hogy az illetőt gunyosoly vagy éretlen megjegyzések kísérik, ami minden bizonynyal nem kis mértékben van reá deprimáló hatással.

Mindezek az érvek, melyeket most teljes tárgyilagossággal, a nemes cél iránt érzett rokonszenvből felhoztunk, minden komolyan gondolkodó egyént meggyőzhetnek arról, hogy csatlakozzék azon mozgalomhoz, mely legujabban épen a tisztviselők között ez irányban megindult, mert ez részükről nemesak jogos kívánság, de az állami rend érdekében is oly fontos követelmény, mely, elől kitérni nem lehet.

Épen azért reményünk van hozzá, hogy vasárnapokon rövid idő múlva zárva lesznek a bíróságok és állami hivatalos helyiségek ajtói.

Vallásos munkákat ifjaink kezébe.

Dr. Fibiger Sándor az ungvári kir. kath. főgymn. hittanára a „Kath. Paedagogia” most megjelent 6. számában ezen czim alatt: „Szervezzünk vallásos könyvtárakat középiskoláinkban, nagy figyelemre méltó értekezést irt.

Kifejti ebben a vallásos művek olvasásának rendkívüli hatását a nevelésben s talpraesett gyakorlati tanácsot is ad ép úgy a művek kiválasztására, mint a különböző szellemű középiskolákhoz képest a vallásos könyvtár létrehozásának módjára nézve.

Az értekezés első sorban ugyan a középiskolai ifjúság nevelésének vezetőihez, kivált a hittanárokhöz van intézve, de a kérdés az általános nevelés és közművelődés szempontjából is annyira fontos, s kivált a szülők előtt, a kiknek hatása az ifjak jellemének kifejlesztésére a legnagyobb, oly méltó az érdeklődésre, hogy

azzal épen legdrágább kincsöknek, gyermekeiknek érdekében nekik is foglalkozniok kell és a nevelésnek ezen kiszámíthatlan eszközét felhasználniok.

Hiszen mi a legfőbb oka az ifjak igen nagy részénél a későbbi elzülésnek a más oldalról leggondosabb nevelés daczára is, ha nem az, hogy a legfontosabb oldal, a vallási benső meggyőződés kialakítása, megszilárdítása, elhanyagoltatik. És mi által erősödhetik meg jobban a vallásos meggyőződés, mint a korhoz mért vallásos ifjusági iratoknak olvasása által. Rendkívüli, mondhatni az egész életre kiható nagy ereje van sokszor csak egyetlen megragadó vallásos mű olvasásának is a fogékony, még eszményi törekvésű ifju lélekre.

Vajjon méltatta-e eddig arra a nagy figyelemre, a melyre teljesen méltó, a nevelés ezen fontos eszközét az iskola, a szülői ház ?

Nagyon sajnós, hogy ezzel igen kevesen törődtek: sőt a mulasztásban hibás maga a magyar vallásos irodalom is.

Ime ez a fő oka annak a megdöbbentő jelenségnek, a mely alapjában metelyezi meg a magyar társadalmi és hivatalos életet, hogy épen az értelmiség között, — a mely a nemzetnek alapjellegét, szellemét tükrözi vissza s jövőjét alkotja, — a lelkiismeretesség, a kötelesség teljesítésében a hűség, az élet küzdelmei között a lelki erő, kitartás, annyira fogyatékos és oly mindennapivá vált az élet emez alapfelteleteinek hiánya következtében a sikkasztás, élvezetvágy, önfeláldozás, jellem hiánya, a családi kötelekek és köteleességek meglazulása, drámák, öngyilkosságok, melyekkel telvék a lapok. Pedig értelmi műveltség hiányáról nem lehet panaszkodni. Sőt még sok is, a mit manapság a ifju már megismer. [Rendkívül sokat olvas otthon és az iskolában, már igen kora fiatalságától kezdve. Már korán bujja a napi lapokat. Az otthon, a családban található valamennyi könyvvel már korán ismerős, mert elméje ujságok után vágyik, ismeretkőre tágul s tudnivágyódását mőhon iparkodik kielégíteni. Az iskolában szervezett ifjusági könyvtart hamar kiolvassa. Tapasztalatból tudjuk, igen sok ifju még ezzel sem elégszik meg, egymástól kölcsönözik az érdekes műveket, s ezek olvasásába annyira belemerülnek, hogy miattok tanulói kötelességüket is elhanyagolják, sőt a tanórákon is lopva olvasnak.]

tetön és onnan tekintgetnek körül vidáman. 7 óraker szent mise. 1/210-kor katekizmus a gyermekek számára. 10-kor ott van a koci és indulok haza, Norwood, Ignatius Church felé. Erre az egész héten keresztül szobámban dolgozom, készülök a sz. beszédekre, a májusi és bőjti beszédekre; gyóntatok, beteget látogatok, tanítok stb. stb. Az én kápolnám egyszersmind iskola is! A katolikus nép szegény. De még is egy szép kápolnát akarok építeni és kell építenem. Már kezdek pénzt gyűjteni. Remélem, hogy szent József, a kinek tiszteletére lesz szentelve, majd segíteni fog. Ha volna nekem 300 font sterlingem, biztosítva volna vállalatom. Ezek, Méltóságos Úr, egy hithirdetőnek gondjai és aggodalmái. Most téiben vagyunk, azért mégis rózsák viritnak szertesztét, a föld zöldül, narancsok aranyozzák be a fákat, csak egy jó eső és a temperatura olyan, a milyen Szatmáron április elején. Oh bár mindig ily örök tél lenne.

P. Peifer S. J.

Apró történetek Nogáll életéből.

Gyenge test, nagy lélek.

Dr. Schlauch Lőrincz megyés püspök bibornokká creálása alkalmából történt, mikor Pápa Ó Szentsége külön követe, gróf Canale átadta a birétumot a bibornoknak.

Dr. Nogáll János felszent. püspök gyengékedett, de azért magára vállalta, hogy a káptalan tagjainak élén üdvözölni fogja az új bibornokot.

A papság attól félt, hogy nem bírja ki az ünnepség és üdvözlés fáradalmait, hisz azt hitték, minden pillanatban összerogyik a kiváló főpap.

És mikor elkövetkezett az üdvözlés pillanata, mintha felsőbb akarat szállta volna meg, Nogáll alakja kiegyenesedett s érezes hangon, a nála megszokott klasszikus magyarsággal ékes beszédben üdvözölte a bibornokot.

A kik látták ezt a jelenetet, nem felejtik el soha. A szemekben, a bibornokéban ép úgy, mint a hallgatóságában könnyek csillogtak a fenkölt lélek és nagy szív egyesült érzéséből fakadt s a mély hazafiságtól ragyogó ékes beszéd alatt.

Az én ácsmesterem.

Egy időben igen vagyonos ember volt Nagyváradon Erdélyi György ácsmester, ki a püspökségi és káptalani uradalmaknál dolgozott. Hanem egyszer került-fordult a koczka és Erdélyi Györgyöt csapások látogatták meg. Szeme világát elvesztette s így a mesterséget nem volt képes folytatni. Felesége pedig Erdélyiné Mikes Róza, ki az irodalomban is jó hirnevet vívott ki magának s a helybeli lapokba „Öreg néni” álnév alatt írogatott, ott hagyta a tönkrement embert. Szegény szerencsétlen polgártársán segitendő Kugler Albert kereskedő meglátogatta Nogáll püspököt s elbeszélte neki Erdélyi szerencsétlen sorsát. Az áldott szívű főpap végig hallgatta a siralmas történetet, de nem válaszolt semmit. Másnap azonban Kugler Albertet magához hívatta s felkérte, hogy a vak Erdélyi Györgyöt vezesse udvarába, ahol holtáig helye lesz.

A vak emberrel szinte barátilag bánt a püspök s vigasztalta keserűségében. Egy ízben tatarozták a nagypréposti lakást s amidőn látta, hogy az ő lakosztályán dolgoznak a mesteremberek, így szólott hozzájuk :

De vajjon miket tartalmaz az ifjak kezébe kerülő olvasmányok legnagyobb része? Mindent, csak abból a legkevesebbet, melyre pedig legnagyobb szüksége volna, a családi, iskolai vallásos tanítás és nevelés eredményét megszilárdítani hivatott vallási műveket.

Erre iskolának, szülőnek sokkal több gondot kell ezután fordítani, ha azt akarjuk, hogy tanítói s nevelői munkánk ne szenvedjen gyászos hajótörést s jobb nemzedék növekedjék a hazának.

Azért hívjuk fel az iskola figyelmét e rendkívül fontos kérdésre, — ajánljuk kivált a szülőknek, hogy gondosan nézzenek utána, mily műveket olvasnak ifjaik; gondoskodjanak arról, hogy jó vallásos művek kerüljenek kezükbe; karácsonyi, ujévi és egyéb ünnepek alkalmával első sorban ily vallásos munkákkal ajándékozzák meg őket. Mert mit ér az, ha bár a legnagyobb költséggel, a legnagyobb szellemi műveltséget is adnak gyermeköknek, jövő életük alapját s legbecsesebb védő talizmánját, a benső vallásos meggyőződés kifejlését pedig megszilárdítás nélkül hagyják.

Jövő számunkban közölünk néhány részletet az említett kitűnő értekezésből, melyek e kérdésben követendő irányadónak szolgálhatnak.

Hirek.

Kegeletes mozgalom. Ismeretes bizonyára mindenki előtt az a kegeletes mozgalom, mely a főváros kath. köreiből indult ki, hogy felejtethetetlen emlékü, örökre siratott felséges asszonyunk, Erzsébet királyné emlékére közadakozás útján templom emeltessek az ország fő- és székvárosában, melynek falai között nap-nap után imádkozni fognak a nagy emlékü királyné lelkiüdvösségeért. E kegeletes terv kiviteléhez legnagyobb készséggel adta meg belegegyezését Felső apostoli királyunk, és az ő legmagasabb elhatározása folytán Mária Valéria Főhercegnő ő cs. és kir. fensége, mint fővédnök állott a gyűjtő-bizottság élére, a mely már eddig, körülbelül 90,000 forintot gyűjtött a kegeletes cél megvalósítására. Ez a központi gyűjtő-bizottság szükségesnek látja most már ezt a mozgalmat az egész országra kiterjeszteni és tervbe vette, hogy az ország nagyobb városaiban, a megyék székhelyein gyűjtő-bizottságo-

kat alakít, melyek a társadalom minden rétegét be fogják venni a szép és kegeletes mozgalomba. Nagyon jól tudván azt, hogy ily országos nagyfontosságú ügy csak akkor számíthat biztos eredményre és sikerre, ha a magyar hazafias közönség, mely minden nemes és hazafias cél előmozdítója, támogatója szokott lenni, ezt az ügyet is a jóindulatu érdeklődésbe, támogatásába fogadja, már most felhívjuk közönségünk szives figyelmét e kegeletes mozgalomra s meg vagyunk győződve arról, hogy a vidéki bizottságok megalakulásával azt szives érdeklődésbe fogadni, azt előmozdítani és támogatni fogja.

Pályi sz. Vincze napja az irgalmas nővérek zárdájában mindenkor boldog örömmel. E napon veszik fel a megszentelt szerzetesi ruhát azok, kik lemondva a világ hiúságairól a zárdai magányba vonulnak az irgalmasság műveit gyakorolni. E napon teszik a szerzetesi fogadalmat azok, kik már a próbaévet kiállították s hivatásukban megerősödtek. Hogy a szerzetesi hivatás tisztelete, az áldozatos élet nagybecsülése ma is mennyire lelkesíti a nemes sziveket, bizonyítja azon tény, hogy e hó 19-én újra 36-on öltötték föl az apáczaruhát s 14-en tettek szent fogadalmat a szatmári zárdában. Az ünnepi nagy misét nsgos Hámon Jozsef kanonok-superior celebrálta sub infula teljes segédlettel; szent beszédet Bota Ernő, jézustársasági atya tartott az ő lelkesült és lelkesítő ékesszólásával; sz. mise alatt az apáczajelöltek énekeltek a karban szebbnél szebb ájtatos énekeket. A beöltözött apáczák, kik legott új szerzetesi nevet is kaptak, a következők: Ajtay Gabrielle (Rafaela), Áder Anna (Celerina), Barra Julia (Adelinda), Bíró Sarolta (Gratiana), Brandegger Jozefin (Amabilis), Dikász Veronika (Firmata), Fülöp Anna (Loyola) Grabovszka Elvira (Perpetua), Horváth Etel (Angelina), Hragyel Hedvig (Arnolda), Illyés Lujza (Bernardina), Kalós Margit (Auguszina), Klamarszik Emma (Marietta), Kontraszti Mária (Thomasella), Kovács Róza (Cyria), Körtvélyessy Mária (Eszter), Körz Blanka (Kazimira), Kremser Hermin (Arsenia), Kunsch Gizella (Silveria), Machay Terézia (Medárda), Malya Etelka (Georgina), Mandola Ilona (Antonia), Margit Borbála (Silvana), Márton Karolina (Alena), Mihálszik Anna (Oszvalda), Pámer Gizella (Gelsa), Perusits Ágnes (Agathonia), Pongrácz Vilma (Viktoria), Prasch Katalin (Milburgis),

Salerno Olga (Carmela), Schrohenloher Anna (Basilissa), Simon Amália (Ermenilda) Szamolvoszky Anna (Ida), Tréfán Terézia (Bertholda), Vargha Anna (Euphrosina), Vargha Paula (Ambrosia). — Fogadalmat tettek: Csoknyay Valentin, Déry Elverilda, Edenhofer Sebastianiana, Ernyi Eucheria, Feller Mayer, Bonifacia, Küsthaler Wilgefertis, Marosán Leonarda, Mázy Chrysostoma, Merzsl Gonzaga, Perusits Amalberga, Rusznák Gottharda, Scheda Silvia, Szabó Bertranda, Tersánszky Edvina.

Egyházmegyei hir. A magy. kir. pénzügyminiszter a mármaros-szigeti plebániái javadalomra a püspök ur ő méltósága által kijelölt három pályázó közül Müller Károly nagy-szölősi esperes plebánost mutatta be. Ad multos annos!

Összpontosítás. A Szatmáron, N.-Károlyban, M.-Szigeten, Munkácsen és Ungváron levő helyőrségek Habrovsky ezredes dandárparancsnok, Ludmann és Bohutinszki ezredesek vezénylete alatt összpontosított hadgyakorlatok végett Husztra indultak. Az 1200 legény és 90 tisztből álló honvédsereget, mely a szatmári honvédekara indulói mellett vonult be a városba, Huszt város lakossága e hó 9-én a legnagyobb szíveséggel fogadta, a tisztek s legények kényelmes elhelyezéséről gondoskodott, s tisztelőkre lakomát és ismerkedő estélyt rendezett.

Petőfi-ünnep. A vasárnap délelőt 11 órakor a sétatéren tartandó Petőfi-ünnep műsorát a Kölcseykör a következőleg állapította meg: I. Megnyitójének, előadja a helybeli iparos dalárda. II. Beszéd, a Petőfi társaság nevében tartja Rákosy Viktor. III. Alkalmi beszéd, tartja Mátray Lajos tanár. IV. „Egy gondolat bánt engemet” Petőfitől, szavalja Szentiványi Jenő joghallgató ur. V. Jókai 5 Aposheozisa. szavalja Deák Kálmán ur. VI. Záró ének, előadja a helybeli iparos dalárda.

Kinevezések. Bodnár Károly nagybányai kir. jbir. joggyak. a szatmárnémeti kir. jbiróság-hoz; — Kótai Károly helyb. kir. jbir. aljegyző a helyb. kir. törvénytörvényekhez, — Gedeon János beregszászi kir. törv. joggyak. a pécsi törvénytörvényekhez. nevezettek ki. — Kállay Ödön keisersemjéni lakost a főispán ur ő miga dijas közigazgatási gyakoronokká nevezte ki. Szűcs Gyula volt hegyi kapitány évi 1200 firtal és 400 frt lakbérrel országgyűlési teremőrré neveztetett ki.

A kath. kaszinó mult szombatn este saját helyiségében igen jól sikerült zenés nyár mulatságot rendezett, a melyen a nagy közön-

— Ne az én lakásommal igyekezzenek, — én majd csak elleszek még egy ideig valahol, hanem a szegény ácsomnak a lakásával siessenek, hogy legyen ő rendben.

12 évi kesergés után meghalt az öreg Erdélyi s Nogáll püspök ekkor a következő gyászjelentést adta ki:

Isten nagykegyességes jóvoltából volt alkalman és módomb, hogy városunk, egy szerencsétlenül járt, becsületes polgárának hajlékot adhattam. Erdélyi György polgártársunk, tizenkét éve szegény sorsra jutva s szeme világát veszítve, épületes béketeréssel viselvén állapota keresztjét, élete 65-ik évében hosszas és súlyos betegség s a szentségek többszörös jámbor felvétele után, mai napon épületes halállal az Urnak kezébe ajánlotta lelkét. Temetése lesz holnap d. u. 4 órakor. Mely vég-tisztességre a megboldogultnak rokonait, barátjait, ismerőseit s jelesül iparos polgártársait ezennel tisztelettel meghívom. Nagyvárad, február 13-án 1898. Dr. Nogáll János, püspök, prépost, Nagyvárad disz-polgára.

Nem maradt biz' abból.

Rég időtől fogva, de az utolsó hónapokban különösen Fetsér kanonok volt a megboldogultnak igazi titkára.

Ő kezelte a befolyt pénzt, ő vezette az előjegyzett jótékony kiadások rovatát. Ez a rovat mindig igen nagy volt.

Most nehéz betegségében tudomást vett a kölni kath. legény-egyleti jubileumról.

Első gondolata az volt, hogy a magyaroknak nem szabad onnan elmaradni.

Hanem hát nem volt akkor pénz a ház körül. Hivatta Fetsér kanonokot, hogy intézze el valahogy ezt a dolgot.

Fetsér kanonok kerített is valami épen esedékessé vált részletből 900 forintot és elvitte a boldogulthoz.

Pár nap mulva ismét valami kisebb kiadásról volt szó közte és Fetsér között.

— Dehogyan nem, Méltóságos uram, hiszen tegnap hoztam elég pénzt.

— Igen, igen, de hát tudod, a mi maradt, azt elküldtem a szegény karmelitáknak.

Arany ember.

Megtudta egyszer a boldogult, hogy van itt Váradon egy tehetséges festő, igen

nehéz anyagi helyzetben. Megnézett egy pár képet, aztán hivatta magához.

— Te, fessél nekem egy mária-képet.

Mezey elképzeltetett örömmel hallotta a megrendelést s mohón kérdezte, milyen formátumban?

— Ugy fél méter nagyságban, mennyiért festened meg?

— Ötven forintért, Méltóságos uram.

Nogállnak nem igen volt szüksége a képre, de mindenképen segíteni szeretett volna valahogy gyöngéden a művészen s ilyen formán vágta ki magát:

— Te! hiszen adok én 100-at is azért a képért.

*

A tiszta szív.

Később is mindig Mezeyvel főtette a szép szent képeket.

Egy ismerőse rá szolt egyszer:

— Ugyan tudja-e Méltóságos uram, hogy akit úgy dédelget, ez a Mezey kálvinista?

— Lehet édes fiam, hogy az ima könyve kálvinista, de az ecsetje, az teljesen jó katolikus.

*

ségben társadalmunk minden rétege szép számmal volt képviselve. A kerti asztalok mellett, a pompás esti légben élvezettel hallgatták a jelen voltak Oláh Feri szebbnél szebb nótáit, melyektől fellelkesülve az ifjuság tánczra keredkedett; a társaság éjfél után oszlott szét.

Pád. sz. Antal perselyében e héten begyűlt 26 ft 50 kr.

A társaskör f. hó 30-án d. e. 10 órakor a Petőfi-ünnepség előtt egy órával rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya: az építkezés költségeinek fedezésére, illetve conversio keresztül vitelére 24.000 frt kölcsön-kötvény elfogadása.

Gyászbir. A köztisztviselői álló *Raucha* Mihály nyug. telekkönyvi tisztviselő f. hó 20-án elhunyt; temetése f. hó 21-én történt Papp Lajos gör. kath. lelkész megható gyászbeszédével s nagy részvét között. Nyugodjék békében.

Egészségügy. A város tisztí főorvosnak beadott jelentéséből sajnos tapasztalta a városi hatóság, hogy a járványossá fajult hökhurut (szamárhurut) leginkább a szülők azon kárhuzatos mulasztásának tulajdonítható, hogy gyermekeiket orvosi kezelésben nem részesítik, hanem a betegséget eltitkolják. — Ez okból komolyan utasítom e város lakosait, ha családtagjaiknál a samárhurut, mely elsőrendű fertőző betegség — mutatkoznék, azonnal orvost hívassanak, egyszersmind szigorúan kerüendő minden alkalom, mely az egészségeseket a betegültekkel vagy az azok által fertőzött helyiségekkel összehozza; kerüendő az ily betegek látogatása, valamint a megbetegülteknek az egészségesek közötti járása; a mulasztó szülő ellen a törvényt szigorral fogom alkalmazni. Szatmárnémeti 1899. július 16-án Péchy Antal tb. főkapitány.

Névváltoztatás. Jnnk Károly városi alkapitány úgy a maga, mint érettséget tett Károly fia vezeték nevüknek „Jékei”-re való változtatását kérelmezték a belügyminisztertől.

A kath. kaszinói vendéglős állásra 7-én pályáztak: Szatmáry Imre, Pongrácz Lajos, Szatmári György, Óvári János, Fink Ferencz, Fögel Károly helybeli és Már.on Lajos b-pesti lakos. A választmány a héten dönt a pályázat felett.

Drágább lesz az élet. F. évi augusztus 1-én a cukor után járó fogyasztási adó 13 krról 19 krra emelkedik. Mivel pedig az adókat mindenütt és mindenkor a fogyasztókra

hárítják a termelők, a házi asszonyokra az a „kellemes” meglepetés vár, hogy augusztus 1-től kezdve a cukor kilója 6—8 krral drágább lesz. A cukor példáját szeptember elsejétől fogva a petróleum is követni fogja. Szóval a kormány gondoskodik, hogy fölösleges pénzünk minél kevesebb legyen.

Új könyv a Spiritizmusról. Wolkenberg Alajos dr. papn. tanulm. felügyelőnek a spiritizmusról írott műve, melyet a budapesti tudomány egyetem hittudományi kara a Horváth-féle jutalommal díjazott, most van kiadóhivatalkban nyomás alatt és augusztus közepére megjelenik. Az egyetem hittudományi karától „abszolút becsünek” ítélt művet, mely a spiritizmusról, korunknak eme sokszor emlegetett kérdéséről a legteljesebb tájékozást nyújtja, melegen ajánljuk egy a világi olvasóközönség, mint a ft. papság becses figyelmébe addig is, míg a munka megjelenése után arról tüzetesebb ismertetést közölhetünk. Annyit egyelőre mondhatunk, hogy a mű teljes világításba helyezi a spiritizmust úgy tudományos, mint valláserkölcsi tekintetben; a legapróbb dolgokról is bő tájékozást nyújt és amint a kérdésnek legújabb fejleményeit is bemutatja, úgy másrészt különösen tekintettel van épen a magyar viszonyokra. A 17—18 nyomtatott ívet kitevő munkára előfizetni lehet már most a szerzőnél, füzött példányra 2 frral (6 ss.), egészen vászonba kötött példányra 2 frt 50 krral. A díj beküldése után a munkát bérmentve küldi a szerző.

A pestis ellen. Dr. Jéger Kálmán tisztí főorvos ajánlatára a városi tanács az Alexandriában fellépett pestis ellen védekezve elrendelte, hogy a város területén minden helyen és módon a legnagyobb tisztaság tartassék. A szabályokat házról-házra megküldik eljárók által és nihez tartás végett.

A cigányok ellen. Fáraó népére rossz idők járnak. Annyi galibát csináltak már, hogy a hatóságok megunják a folyton ismétlődő „cigány stikliket”, melyek tényleg már nem illenek bele a modern század keretébe. Mint a belügyminiszteriumtól leérkezett rendeletben közölt statisztikai kimutatás igazolja, a vidék községek és falvakban elkövetett lopások, betörések, lókötések hetven százalékát cigányok követték el; ennél fogva aztán elrendeli a belügyminiszter, hivatkozással 1881. évben ez ügyben már hozott rendeletre, hogy a cigányokat a hatóságok ne engedjék a községek és falvak

határában huzamosabb ideig letelepedni. Kivételt képeznek ezen tilalom alól azok a cigánykaravánok, melyek vásárra menetelük közben községről községre bizonyos meghatározott időre tartózkodási engedélyt nyernek.

Vasárnapi munkaszünet. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter az ipari munkának vasárnapi szünetelése tárgyában a következő rendeletet adta ki: Az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. t. cz. 3 §-a alapján a belügyi és földmívelésügyi miniszter urakkal, illetve a horvát-szlavon-dalmát bán urral egyetértőleg hivatali elődöm 1892. évi márczius hó 5-én 14.837. szám alatt kiadott rendeletének II. c) pontjához a következőket rendeltem: A munkaszüneti napot követő napon reggeli 3 órakor megkezdhető a fuvarozás előkészítése és foganatba vétele. E rendelettemmel, mely kihirdetése napján azonnal hatályba lép, hivatali elődöm fentebb idézett rendeletének II. c) 2. b) pontja érvényen kívül helyeztetik.

Szerencsétlenség. Markovics Sándor gymn. VI. oszt. tanuló mult szombaton a Fink-féle uszodában fürdés közben a deszka szélbe vágta magát s elszédülve a Szamosban fult. — Egy Bogya János nevű cseléd szintén fuldokolni kezdett már a Szamosba, de a hirtelen segélyére siető Heilinger Simon es Kron Adolf bátran és elismerésre méltóan kimentették.

Petőfi emléke. Országszerte megindult a hazafias mozgalom, hogy hősi halállal halt nagy lírikusunk emlékét most 50 év multán azzal a kegyelettel, olyan imponáló ünneppel üljük meg, a milyet csak megérdemel szabadságharczunk Tyrtaeusa, ki Romulusként felisten módjára hirtelen eltűnt szemeink elől, hogy annál csodásabb legyen az alakja, legendára nőjjon ki a sorsa s bár halála bizonyos, mind végiglen várjuk, folyton emlegessük, egyre szeressük, látni-hallani óhajtsuk. A mint dalait mindannyian énekeljük, költeményeit áhitattal, tüzzel olvassák mindenek, nincs csak egy is közöttünk, ki nevét ne ismerné, — ép úgy senki sem akadhat, ki Petőfi ünnepén ne venne részt és ne ragaszkodnék mindahhoz, mi most, az ünneplő hangulat közben, Petőfire emlékezteti, a mi Petőfi dicsőségét hirdeti. Ünnepelni fog július 30-ikán az egész nemzet és ünnep lesz mindama helyeken, melyek Petőfivel valami vonatkozásban vannak. Ilyen ünnep készül a fővárosban Petőfinek ama nagy művészi

Legendák.

A szegény nép határtalan áldozatkészsége miatt szinte legendákkal vette körül Nogáll püspököt. Legendáknak nevezhetők ezek az apró történetkék, mik a körösparti nép száján forognak s bár igazak, de olyan csudásaknak tetszenek.

Ez apró történetkék kivált az általa alapított Szt. Vince intézet körül forognak. Az intézeti ingyenes helyek be vannak töltve, de ha valakit be kellett venni, Nogáll püspök sohasem riadt vissz az újabb áldozatoktól.

Egy munkás ember vitte egyszer az intézetbe kis gyereket s így szólt kétségbeesetten a főnöknőhöz:

— Vegyék el tőlem ezt a gyermeket, mert különben a vízbe kell dobnom.

A munkás ember pár héttel vesztette el feleségét s munkája miatt nem ápolhatta gyermekét is. A gyermeket felvették az intézetbe.

Pár éve sokat irtak a lapok arról a nagy halálozásról, mely egy kőfaragó-utezai családot pusztított ki, csak a 12 gyermek maradt meg a legidősebb testvér terhére, ki maga is szorult körülmények között élt.

Kettő ezen árva gyermekek közül szintén a Szt. Vince intézetbe került.

*

Untauglich.

A negyvennyolczas időkben a budapesti papnevelő spiritualisa volt a megboldogult.

Épen az az idő járta, mikor mindenki vel parancsolt a katonai hatóság.

Nogállt is kirendelték nemzetőrnek, hozzá téve a rendelethez, hogy egy huszasért megválthatja magát.

Hanem hát sokszor kellett magát megváltani s nála hamar elfogyott a huszas.

Egy újabb idézés után aztán kapta magát és beállított a parancsnoksághoz:

— Kérem a puskát és kardot.

A parancsnokság nagyot nézett. Inkább a huszas kellett akkor, mint a gyenge testű papocska és hamar kimondták rá:

— Untauglich — mehet.

*

Nogáll hazafisága.

A szabadságharcz lezajlása után ismét visszakerült a szemináriumba; ugyanakkor egyetemi hitszónok is volt, ebben a minőségben minden alkalommal jelét adta erős magyar érzéseinek.

Ezeknek a szónoklatoknak meghallgatására eljárta igen sok részese a forradalomnak. Üdítőleg hatott mindenkire ez a nemzeti érzéstől áthatott, az elesüggedőket vigasztaló, reményt keltő hang.

Egyik szónoklata után egy volt honvéd így kiáltott fel:

— Adta papja. Ugy beszél, akár Kosuth.

— Csakhogy Nogáll olyan kegyes kerembe illesztette az ő beszédét, hogy nem lehetett ellene kifogása a hatalomnak.

*

Nogáll és a végrehajtó.

Bizonyos, hogy félig magyar ember az csak, aki a végrehajtót nem ismeri.

Egyszer látott a megboldogult is.

Tudvalévő, hogy télbe, nyárba, ha esett, vagy fujt, ő mindennap lement a zárdába, hol az abc-től kezdve a hittanig mindenféleben segített tanítani.

Hanem egyszer felmondotta a lába a szolgálatot. Fájta is, nem is birta az utat.

De lemondani az ő árvái oktatásairól csak nem tudott.

Gondolt tehát egy nagyot és megvett egy konflikt lovastól, mindenestől. Ezen járt aztán a zárdába.

emléke előtt is, melyen, mint a szabadságharc eszméjének legideálisabb megtestesítője, Petőfi áll az első helyen; körülötte a győzelemre rohanó honvédsereg, melynek diadalmamora Petőfi arcán verődik vissza. Petőfi emléke e kép: a nagy-szebeni csata-körkép („Petőfi Bem táborában”). A művészek ecsettel hirdetik rajta Petőfi dicsőségét, a kép előtt pedig Petőfi író kortársai emelnek szót: *Jókai Mór, Szász Károly, Gyulai Pál, Vadnay Károly* stb., hogy elmondják emlékezéseiket Petőfiről. A körkép-társaság ugyanis emlékeztetésre akarva tenni e félszázados fordulót, a legtökéletesebb Edison-féle fonográfon megszólaltatja Petőfinek még élő minden írókörtársát, kik őt személyesen ismerték s a kik e czélből írott, Petőfi-emlékezéseiket bemondták a fonográfba. Kettős czélt ért el ezzel. Előemlékeket gyűjtött Petőfiről s megörökítette azok hangját is, kik maguk is a nagy időknek nagy tanúi, irodalmunk legjelesebbjei. Ez élőszó-gyűjtemény aztan a Petőfi-ház ereklyéi közé kerül, hogy késő unokáink is hallhassák e napjaink szavát, a mint Petőfit magasztalják. E gyűjtemény már most is a közönség rendelkezésére áll s a körkép látogatói minden nap díjtalanul hallhatják az említettek szavát. S hogy a külső keret is megfeleljen a nagy időkre való visszaemlékezéseknek, gr. Kreith Béla nagyértékű 48-as ereklyemuzéumának színét-javát a körkép épületében helyezte el s ezeket a körkép látogatói szintén díjtalanul tekinthetik meg. Hogy pedig mindenki, a köznép is áldozhasson e helyütt Petőfi s a nagy idők emlékének, a körkép-társaság 50 krról 30 krra szállította le a belépődíjat s ennek is egy részét a Petőfi-ház javára ajánlotta föl. Végezetül Petőfi és Bem képmását feltüntető emlékművet veretett a körkép-társaság, melyek árának egy része szintén a Petőfi-ház javára esik, hogy a közönség ez indirekt adományozásával is minél előbb fölépíthesse az áldozatkész magyar nép azt a Háza, melybe azért fogunk zarándokolni, hogy ott Petőfi ereklyéinek láttán lelkesedést, haza-és szabadságszeretetet tanuljunk Petőfitől.

Gazdák adója. A gazdaközönség, különösen a kisgazdák évek óta panaszkodnak a miatt, hogy adójukat augusztus 15-ig feltétlenül be kell fizetniük, különben végrehajtást vezetnének ellenük. A panasz alapoka tulajdonképpen az, hogy a gabonát rögtön az aratás után kénytelen a gazda a piacra vinni, mert egyébb pénz-

forrása nincsen. Így önkénytelenül is hozzájárul mindig ahhoz, hogy a gabona ára csökkenjen. Lukács László pénzügyminiszter segíteni akar e bajon, s most bahatóan tanulmányoztatja azt a kérdést, hogy mily módozatok mellett lehetne az adóbefizetés határidejét esetleg későbbre kitolni. Ha a pénzügyminiszter ezt az üdvös szándékát keresztül tudja vinni, nagy szolgálatot tesz az ország gazdálkodóinak.

Az ipartestületek meddősége. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter most kibocsájtott körrendeletében fölhív minden egyes kereskedelmi és iparkamarát, hogy kerülete összes ipartestületeire kiterjeszkedve, tegye beható tanulmány tárgyává azon kérdést, hogy e testületeknél általában — egyes szórványos eseteket kivéve — az iparfejlesztés tekintetében észlelhető meddőségnek mik az okai, s a mutatkozó hiányok mennyiben orvosolhatók; jelentésében a kamara ne tartózkodjék egyes testületek konkrét orvosszereinek fölemlítésétől sem, hanem világsítsa meg az egész kérdést a maga valóságában; terjeszkedjék ki minden oly részletre, mely a viszonyok kedvezőtlen alakulásának oka s azok kedvezőbbé fejlődésére alkalmas. A fentiek szem előtt tartásával szerkesztendő jelentés legkésőbb folyó évi december hó 31-dikéig terjesztendő a miniszter elé. Az ipartestületek ugyanis az ipartörvényben körülírt feladatoknak, melyek őket az iparoktatás, a szakképzés, szövetkezetek alakítása és általában a képesítéshez kötött kézműipar fejlesztésének terére utalják, vajmi csekély mértékben, mondhatni csupán szórványosan tesznek eleget és részben e körülmény oka annak, hogy az érdekelt iparosoknak még mindég jelentékeny százaléka idegenkedik ily testületek alakításától, melyeknek körén belül szakmabeli érdekeit eléggé érvényre jutni nem látja. E sajnos állapotokat akarja a miniszter megszüntetni.

V i d é k.

Nagy-Károly. A Kölcsey-Egyesület igazgató választmánya július 22-én, szombatongyűlést tartott a Petőfi-ünnepély ügyében. Elnök Nagy László alispán örömmel konstata, hogy a kirándulásra szükséges aláírás begyűlt. Elhatározott, hogy Kalocsai Zsigmond szatmári vendéglőssel a szerződés megkötötték a már előzetesen megbeszélte feltételek mellett. A ren-

dezésre egy bizottság választott, melynek tagjai helyben Bornemissza Géza, Demidor Ignác, Erdődön Rébay Dezső, Domokos Ferencz. E rendezőség fog a vasuti menet dolgában és az emléktábla ügyben intézkedni. Innen vasárnap, 30-án reggel a Szatmár felé menő vonattal indulnak: Gilvácstól külön vanaton mennek. A program a következő lesz. 1. A dalárda éneke. 2. Elnöki megnyitó tartja Nagy László 3. Baudisz Jenő felolvasása Szendrey Juliáról. 4. Poór János költeménye „Gondolatok az erdődi várban” szavalja Andrassy Ilona kisasszony 5. Nagy Sándor felolvasása Petőfiről. 6. Demidor Ignác szavalja Petőfinek egy költeményét. 7. A dalárda éneke. Ezután jön az emléktábla leleplezése. A felolvasások lehető rövidre lesznek szabva.

Nagy-Bánya. Serényen, munkásan folyik az élet a nagybányai művésztelepen. A Hollósy-iskola és Hollósy mester barátai részben tanulmányok festésével, részben több nagyobb kép befejezésével vannak elfoglalva. Maga Hollósy szorgalmasan dolgozik régebben megkezdett Rákóczy-képén. Az összes vázlatok és előtanulmányok immár elkészültek s Hollósy most már magán a nagyméretű képen dolgozik. Thorma János a Márczius tizenötödike című hatalmas méretű képét festi, míg Ferenczy Károly a virághegyen, az erdő smaragd zöld színének reflexei közt fest egy hegedűt pengető parasztfiút, akit egy szép parasztleány andalogva hallgat. Grünwald Béla történeti kompozícióban dolgozik: az Isten kardját festi. A Hollósy-iskola ez évben ismét jól van képviselve Nagybanán. Ott dolgozik Zichy gróf, Speck báró, von Voss, Harrer báró, Bellányi, Hradil, Szalay, Plechl a régiak közül. Az újabb tanítványok közt néhány külföldi festő is van. Képviselve van ott egész Európa: jöttek Lübeckből, Odesszából, Münchenből, Párisból, Milánóból, Madridból, van lengyel, angol stb. Nagybánya városa több műtermet szándékozik saját költségén építtetni s erre a czelra évenként 6000 forintot szán. Hir szerint hat kényelmes, minden tekintetben modern műterem vár az odaérkező művészekre.

Munkács. Darányi Ignác m. k. földm. miniszter látogatásáról kiadott program szerint a miniszter hétfőn az éjjeli vonattal érkezett Zányka állomásra, ott meghált a vasuti kocsiban s 8 órakor reggel a Kasonyicza és Plaj havasi telepekre indult. Ugyanitt volt a 28

Az adószedő azonban szemfüles. Megtudta ezt a vagyonszaporulatot is és 8 frt luxusadót vetett ki a püspökre.

El is ment a végrehajtó a pénzért.

Nogáll azonban szörnyen indignálódva fogadta.

— Micsoda, én 30 év óta kinlódok a ti gyermekeitekkel. Most már nem bir a lábam, hát vettem egy komfortáblit és ti ezt luxusnak tartjátok!? Nem fizetek.

És eladta a konflist.

A püspök — aki tudvalevően éppenséggel nem törődött a ruházkodásával — nemrégiben Nagy Kigyóson, a Wenkheim grófok kastélyában töltött egy forró nyári hónapot. Gróf házigazdája serdülő leánykájával s a nevelőnővel sétálgatott délutánonkint az árnyékos parkban, ahol órákon át elgyönyörködött a madarak dalában. Sétaközben észrevette egyszer, hogy a kontessz sűrűn összemósolygott a nevelőnővel, aki alig tudta túrtóztatni a nevetést. Az öreg ur hirtelen megállt egy ut kanyarulatánál, aztán szeretetreméltó hangon, színlelt szigorúsággal fordult a grófkisasszonyhoz:

— Te lány, azt mondom neked, ne figurázz velem. Most rögtön mond meg, mit nevettek az imént?

A kontessz pirulva, zavarodottan sütötte le a szemét, de azután nem késett a válaszsza-

— Hát, hát — suttogta félön — azt neveltük, hogy, hogy rongyos a bácsika reverendája.

Nogáll János végig nézett a ruházatán, de ugys tudta, hogy a lila szegély lefeszlett a reverenda elejéről. És ő is felkaczagott jóízűen:

— Tyü, mordizom adta! Hát aztan ugyan mennyibe kerülne, ha én ezt most megvarratnám?

— Istenkém, tán egy forintért meg varják — felelt immár jobb kedvűen a grófi kisasszonyka.

— Hum, egy forintért? Hát száz rongyos reverendát ugyan mennyiért? — faggatta a püspök, akinek nagy kedve telt a gyermek lányka csacsogásában?

— A kontessz gyorsan, fűrgén felelt, mintha valami számtani feladványt fejtett volna meg.

— Száz reverendát száz forintért.

— Nohát akkor az a száz forint jó lesz a szegényeimnek, temeg, lányom, hamar hozz ide tüt, cőrnát, hadd lássam tanultál-e varni?

És a püspökleül a gyergyánfapadra, a kontessz szépecskén összevarrta a reverenda zsebét, másnap pedig száz forintot utalvány érkezett Nagy-Kigyósról a búcsóde-egylet címére.

*

Bécsi pap korában annyira szétosztotta mindenét a szivjóságát ismerő és azzal nem egyszer visszaélő szegények között, hogy bár jól dotált állásban volt, egy szellős, vékony kabátban találta a tél közepe.

Egyik rokonának megesett a lelke a hiányosan ruházkodó papon s meglepte őt egy pompás, téli kabáttal. Nogállal csak nagy rábeszélés után lehetett elfogadtatni az alkalmi ajándékot.

Két napig pompázott a diszes téli felöltőben . . . akkor, egy kriminális hideg estén, lakása kapujában egy elgémberedett, félmeztelen öreg embert talált. Bevitte a félig megfagyott Lázárt lakására, fölmelegítette, ellátta pénzzel — és téli kabáttal . . . Ő ismét téli kabát nélkül maradt.

„Tiszántul”

beregmezei község parasztküldöttségének fogadtatása. 1/21-kor ebéd a Firczák-lakon, aztán indulás a Hrapiczka Jáma havasra, 1/26-kor 7 beregi és mármarosi község küldöttjeinek fogadtatása, majd a gulya megtekintése s 7 órakor vacsora a Darányi-lak telepen s ugyanott meghálás. Ma a társaság a Sztoj tetejére megy (1700 méter,) innen az Ivolova havasra (Mármaros) s 1/21-kor érkezés báró Schönberg Donáld Rika nevezetű vadászakára. 1/23 kor ebéd, 4 órakor 6 mármaros-megyei küldöttség fogadtatása. 6 órakor érkezés a két megye közötti határra s az ott újonnan készített 6 km. utszakasz megtekintése. 1/28-kor érkezés Szolyvára, vacsora és meghálás ugyanott. Csütörtökön, a beregvári kastélyban, hol vendégei fogadtatására gr. Schönborn Buchheim Károly is jelen lesz, a miniszter a szolyvai, munkácsi és felvidéki járásból 77 község parasztküldöttségét fogadja. A miniszter, kinek kíséretében vannak: Firczák Gyula püspök, Bereg, Mármaros és Ung főispánjai, több képviselő és miniszteri hivatalnok, 1/212 órakor kocsin indul Szolyváról Munkácsra s innen a 1/22 órai gyorsvonattal Budapestre utazik.

Ungvár város jövedelme zár alatt. A pesti kereskedelmi bank Ungvár városának jövedelmeiből az összes katonai jövedelmeket, az italmérési jog, kártalanítási kötvény kamatjövödelmeit, kétharmad % pótdót, a vásárjog jövedelmeit, a közbiztonsági jövedelmeit és a földbirtokok jövedelmeit zár alá vettette, tekintettel arra, hogy a város a banktól kölcsönvett tőkék törlesztéses részleteit immár fél év óta be nem küldötte. Az alispán zárgondnokul Grabovszky Román vm. főszámvevőt nevezte ki.

Ungvár. Mint lapunk zártakor értesültünk, *Hódoly László* o. főigazgató, az ungvári kir. kath. főgimnázium igazgatója tegnap reggelre meghalt Ungváron.

Mezőterem. Volsitz Pál mezőteremi kántor-tanító Brém György fényi földbirtokos leányával, Francziskával a napokban jegyet váltott.

Nagy-Majtény. Id. Gruber Márton nagymajtényi birtokos folyó hó 20-én élte 72-ik évében elhunyt. Temetése folyó hó 20-án ment végebe nagy részvét mellett.

Madarász. E hó 22-én a madarászi r. k. kántor-tanító vendégszerető asztalánál 15 tanítóból álló társaság gyűlt össze, megünnepelve a templom szentelés ünnepét, erőssé fűzni s példát adni a többi kerület tanítóinak is az összetartásra és szeretetre. *Márkusz* János gk. tanító szép szavakkal ad kifejezést ateletti örömenek, hogy e kerület tanítósa, mily igaz vonzalommal, fáradhatatlan munkaszeretettel tölti be azon hivatást, mit reá Isten bízott; fejlegeti a jelenlegi helyzetet s ebből kifolyólag Vlasics minisztert, mint közoktatásügyünk újjá szervezőjét élte. *Bóday* Sándor tanító „a mi jó atyánkra, vezércsillagunkra, ki mindenkor oly nagy szeretettel viseltetik a nevelés bajnokai iránt” üritett poharat, mire az egész társaság hatalmas éjennel adta bizonyosságát annak a szeretetnek, melylyel főpásztorunk, püspökünk ő méltósága iránt viseltetik. Hangzottak ezután felköszöntők, a tanítói karra, házigazdára, s a kerület alelnökére Láng Pálra. A kedélyes társaság magával vive egy szép nap emlékét, a késő esteli órákban oszlott szét. *Tiborc.*

Mármaros. A király *Zahoránszky* Péter aknaszlatinai I. osztályu bányafelügyelőnek 50 évi hű és buzgó szolgálata elismerésül, a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta. — A m.-szigeti m. k. felsőbb leányiskola igazgatójává Walkovszky Viktorin k. a. nevezetett ki.

Nántú. a f. hó 6-án megejtett képviselő-testületi tag választás alkalmával, a

románok eddigi passiv magatartásukat elhagyva aktívba léptek; ennek következtében a községi képviselő-testületből az egy román pap kivételével az összes értelmiség kimaradt. Csupa románok lettek a közgyűlés tagjai.

Nántú. Szőlőink oly gyönyörűen fejlődtek a sok esőzés utáni meleg napokban, hogy azt hittük, hogy az első permetezés után ez évben a peronosporát — csak nevével fogjuk ismerni; de, fájdalom, — ez a nem szivesen várt vendég — most még ugyan csak keves kísérettel nagy meglepetésünkre nyakunkra jött. Siessünk tőle menekülni okszerű permetezés által; — ez az egyedüli védekezés — mely szép termésünk után örömteljes szürettel kecsegtethet. Ne sajnálja egy szőlőtermelő se a fáradságot és költséget, — mi ha más csapás közbe nem jő, — dus kárpótlást nyújthat. Kérnek a Szatmáron megjelenő lapok e sorok szives közlésére. *Makutz* Bálint rk. lelkész.

Uj dohánytermelési engedélyeket kaptak legközelebb vármegyénkben: Dara, Kis-Peleske, Király-Daróc, N.-Ecsed, N.-Károly és Vezend; — Beregben; Barabás és Vámos-Atya; Ugocsában: Fancsika és Szöllős-vég-ardó.

Hazánk és a Külföld.

Schuszer Konstantin veszprémi püspök hosszas betegeskedés után f. hó 23-án elhunyt. Hogy ki volt e nagy püspök, azt a szó helyett sokkal ékeesebben elmondják tettei. Mint kassai püspök a dóm restaurációjára 44.000 fto, a kassai egyházmegye alsó papságának javára 40.000 fto adott; 200.000 fton megalapította az eperjesi felsőbb leánynevelő intézetet. Mint váci püspök a kecskeméti, félegyházai és hódmezővásárhelyi leánynevelő intézetekre 140.600 fto, a váci kath. főgimnáziumra 46.000 fto fordított; elemi iskolákat állított 8 helyen; a váci árvaházra 80.000 fto, a kórházra és szegények házára 100.000 fto; három kanonoki stallum jövedelmének biztosítására 50.000 fto, a papi nyugdíjintézetre 25.000 fto, az esperesek javára 20.000 fto adományozott s 215.000 frral létesítette a Konstantin-alapot, hogy abból a kegyurak nélkül levő templomok és plebániák fentartassanak. — Most pedig halála után felbontott végrendeletében 100.000 fto hagyott egy alapítandó róm. kath. egyetemre, azon feltétel alatt, hogy ez 30 év alatt létrejőjön, — 40.000 fto a szintén általa alapított árvaházra. — E mellett asketa volt, a ki magára a legkevesebbet költött. Emléke élni fog, míg árva s szegény, segélyre szorult lesz e hazában. Jutalmát pedig vegye el a menyországban. Nyugodjék békében a nagy püspök és az örök világosság fényeskedjék neki!

A katolikus egyháznak mély gyászja van. Egyik na gynevű tudós tagja, a katolikus irodalomnak méltó büszkesége: *Nogáll* János felsz. püspök, váradai nagy prépost a nagyváradai egyházmegye tanfelügyelője jul. 10-én délelőtt Nagyváradon jobblétre szenderült. Élete az áldozatos munkának, a páratlanul könyörületes szivre valló jótéteményeknek volt szakadatlan láncolata. Győrött, 1820-ban született. Kiváló képességeivel és irodalmi működésével hamar magára vette az intéző-körök figyelmét és már 37 éves korában nagyváradai kanonok lett. Minden krajcárját iskolára, templomra és közjótékonyásra adta. Nagyváradon apácza-zárdát alapított, melynek iskoláiban 500—600 leány nyer keresztény nevelést. Szegény árváiuk és árvalányok számára „Szent-Vincze-intézet”-et alapított, melyben 100 árva talál édes

szülői hajlékot. Irt tankönyveket asketikus műveket, melyeknek száma huszonhat önálló kötet vagy füzet. Minden művet zamatos, tiszta magyarság és áhitatos szellem teszi nagybecsűvé. Földi dicsőségben sem volt hiánya. Főpásztorai nagybecsülésüket azáltal fejezték ki lelkes munkássága iránt, hogy pápai és királyi kitüntetésekért szereztek számára és ezekkel is igyekeztek buzdítani őt. Fölszentelt püspök, pápai prelatus, a Lipót-rend lovagja volt. Nagy titokban pedig a szegények, árvák, elhagyottak atyja, szenvedők nyomorúságának és bajának enyhítője és mindenkor készséges vigasztalója. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Uj képviselő. A felső-eőri kerületben *Erdődy* Gyula gróf választott meg egyhangúlag kormánypartii képviselőnek. A megválasztott ellenzője a meghozott egyházpolitikai törvényeknek.

Uj érebánya. Lugosról jelentik, hogy Osten grófné pojeni birtokán óriási érterületre akadtak. Szakértők kedvező nyilatkozata alapján angol vállalkozók egy millió fto kínálnak a kiaknázásért. — Ilyesmire persze a magyar állam nincsen berendezve.

Szerb kormányválság. A belgrádi elfogatások ügyében váratlan fordulat állott be, amennyiben Gyorgyevics Vladán szerb miniszterelnök Sandor királynak személyesen bejelentette lemondását. Oka a lemondásnak az, hogy a miniszterelnök nem vállalhatja el a felelősséget azokért az elfogatásokért, melyeket Milán az ő háta megett s tudta nélkül az ő nevében eszközölt.

A trencsényi főispánt, Szalavszky Gyulát, a kinek nevéhez a mult választások alkalmából annyi sok szomorú emlék tapad, a király ő felsége fölmentette hivatalától és helyébe Osztrólszky Géza földbirtokost nevezte ki.

A katolikusok győzelme. Bajorországban a napokban a képviselőházi törzsválasztásokon 159 mandátum közül a kath. centrum 83-at, a liberálisok 45-öt, a konzervatívok 4-et, a parasztszövetség 13-at, a szociáldemokraták 11-et nyertek el. Az abszolút többség tehát a katolikusoké.

Félmillió lopás. A nagyváradai latin szert. püspökség és káptalan erdőből félmillió áru fát lopott lassankint egy bünszövetkezet, a melyegy hirtelen dus gazdaggá lett regalebérőnek adta át értékesítés végett a fát. A feljelentés után többeket köztük a regalebérőt is, letartóztatták.

Ellopott rendőr. A maga nemében párját ritkító lopás történt a mult éjjel Szabadkán. Eddig ismeretlen tettesek ellopták Tóth István rendőrszemét állomáshelyéről, ki az utcasarkon teljesítette szolgálatát. A tolvajok hátulról orozva támadták meg s anélkül, hogy egy hangot ejthetett volna, az egyik szeméit kötözte be, a másik szájába kendőt tömött, a harmadik pedig kezét-lábát kötözte össze s így tehetetlen állapotában kocsira tették s a város határában levő bajai szőlőkbe vitték s ott egy fa alá helyezték s ott hagyták. A tettesek megszöktek s a rendőr semminemű felvilágosítást adni kilétükről nem tud, mert sem nem látott, sem nem hallott. A szerencsétlen corpus delectit egy munkás ember találta meg hajnalban s megszabadította kinos helyzetéből. A tetteseket erélyesen nyomozzák.

Különfélék.

— **Csattanós predikáció.** Rövidebb és csattanósabb predikációt alig hallhatott valaki a következőnél. Egy öreg tisztes börtön-lelkész tartotta azt lelki gyermekeinek. Holott pedig vala a következőképpen: „Kedves barátaim! Midőn künn a világban voltatok, bizonyára nem egyszer hallottátok, hogy a vallás, hit- és

ről amugy Istenigazában becsmérőleg nyilatkoztak. Hogy világosabban szóljak, amint a valást, hitet és erkölcsöt a sárga földig lerántották. Lehetséges, hogy ti ezt magatok is megtették. Egy azonban bizonyos, és ezt valamennyiteknek be kell vallanotok: Ha mindig azt cselekedtetek volna, amit sz. vallásunk tanit, egyikötök sem volna itt. Amen.“

Azon történelmi tény, hogy a francia köztársaság egyházüldöző elnökei, még pedig Thiers 1877-ben, Gambetta 1882-ben, Jules Ferry 1399-ben mind hirtelen halállal multak ki, míg Grévy szégyen és gyalázzal terhelt, mindenkitől elfeledve halt meg, nagy megmondásra volna érdemes azok részéről, a kiket illet. Az említett elnökök közül csupán Mac-Mahon halt el rendes halállal, a ki tudvalevőleg igyekezett az egyház jogait épségben s tiszteletben tartani.

Védekezés a jégeső ellen. *Batthyány* Lajos gróf, ezen minden modern vívmányért lelkesedő főúr, ikervári birtokán, f. hó 12-én kísérletképen jég elleni védekezésre szolgáló ágyukat állított, melyek mar külföldön pl. Stájerországban is nagyon üdvösöknek bizonyultak és már hazánkban is több helyen, így Zala-megyében, Alsó Lendva vidékén és Fehérmegyében Polgárdiban gróf Batthyányi Géza birtokán is kipróbáltak. Ikervártott az ágyuk felállítását dr. *Raum* Oszkár, az orsz. meteorológiai intézet első asszisztense végezte. Ezen ágyuk egy-egy 2—3 méter magas, felfelé szélesedő kúrtóból állanak, melyek mindegyikéhez bizonyos számú mozsár tartozik. A mozsarak puskapor töltéssel és papirfojtással ellátva helyzetnek el. Mivel a mozsarakból felváltva történik a tüzezés, egy kúrtóból percenkint 3 lövés adható, a nélkül, hogy a mozsarak áttüzedésétől kellene tartani. A lövés által előidézett detonáció, melynek hatása a felállított kúrtó folytán leginkább függőlegesen felfelé nyilvánul, a levegőt körülbelül 800 méter magasságban hatalmas rezgésben hozza. Mivel a jégfelhők rendszeren 800 méter magasságon alul képződnek, ezen lövések által rezgésben jön azon légréteg is, melyben a jégfelhők képződnek. Ezen legrezgés folytán megszűnik a levegőnek a jégfelhők képződésére szükséges villamos feszültsége s nem következik be az, hogy a felhőket alkotó (tevéleges villamoságu) apró dara nemek és (nemleges villamoságu) összecsapódott vízpárok a kölcsönös villamos vonzás folytán nagyobb jégszemekké tömörüljenek össze. Természetesen ezen hatás eléréséhez jelentékeny számú kúrtóre van szükség, melyek a jégfelhőknek rendszeren minden vidéken jól ismert átvonulási irányában a téren kiemelkedőbb pontjain u. n. rajnavonalakban állítandók fel és az ágyuzást mindannyiszor meg kell velük kezdeni, valahányszor a légkör állapota olyan, hogy jégesőtől lehet tartani. Tehát ezen lövöldözésnek preventív intézkedésnek kell lennie, mert a már leszakadó jégesőt vele megállítani nem igen lehet.

— Fürdő-évadban.

- Hogy vagy kedves Irmám?
- Hála Istennek, roszzabbul.
- Hogyan, te még ennek örülni tudsz?
- Hogyne! Mikor az uram a Balatonhoz küld.

Szali és Rebeka ő nagyságaik fürdőre utaznak és a vasuti kupéban összetalálkoznak.

Szali: Hova tetszik utazni?

Rebeka büszkén, önérzetesen: Fürdőre megyek Baden-Badenbe.

Szali még büszkébben s önérzetesebben:

— Én is fürdőzni megyek Szliács-Szliácsra.

— Jaj, lelkeim, — panaszkodik a fürdőn Rebi néni Mari néniék reggel az első találkozásnál — az egész éjjel egy perczig sem tudtam lehunyni a szememet.

— Bizony, én sem aludtam egy mákszemnyit se.

Boris néni szintén fölkelvén, hozzájuk csatlakozik.

— Oh lelkeim, mily nehéz éjszaka volt ez, minő dörgés és villámlás! csak úgy ömlött a zápor!

— Rebi, Mari néni csudálkozva egyszerre: Hogyan, hát zivatar is volt az éjjel?

Szegedi Mezőgazdasági Kiállítási Sorsjegy

Főnyeremény: 50.000 korona értékben

és több, kisebb nagyobb nyeremény, összesen

1006 nyeremény 100.000 korona értékben.

Egy sorsjegy ára **20** krajczár.

Az összes nyereményeket kívánatra 20% levonással azonnal készpénzben beváltja **Budapest**en: a „Hermes“ Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság, V., Dorottya-utca 8., vagy **Szegeden**: a Szegedi Kereskedelmi és Iparbank. Ezen pénzüzetek a nyerő kívánságára keszek az

50.000 korona értékű főnyereményt

egy hasonértékű szegedi mintaszerűen berendezett tanyai gazdasággal is becsereálni.

Huzás Szegeden, a kiállítás utolsó napján, 1899. szept. 10-én este 6 órakor.

Sorsjegyek kaphatók bank- és váltóüzletekben, az összes dohánytőzsdékben és egyéb elárúsító helyeken. **Viszontelárusítók forduljanak a kiállítást rendező**

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségéhez.

Budapest, IX., Üllői-ut 25., Köztelek.

Fehérmemüim az „ezredéves kiállításon“

A tavaszi idény alkalmából

van szerencsém Szatmár város és vidéke n. é. közönségével tudatni, hogy

a legujabb divatu

NŐI RUHAKELMÉK

ÉS FÉRFI GYAPJUSZÖVETEK

dus választékban érkeztek

Hazai iparcsarnokomba, hol a

legszebb menyasszonyi kelengyékét

a legrövidebb idő alatt legjutányosabban készítettetem.

Ugyancsak nagy raktár valódi szepességi lenvásznak, damaszt, asztal- és ágyneműekben, kész női és férfi fehérneműekben.

A legnagyobb szőnyegraktár.

Ugyszintén függönyök, ágyterítők és asztalterítőkben nagy raktár; valamint a legujabb ruhadisztések és sok más ujdonságok.

A n. é. közönség nagybecsü látogatását kész szolgálattal kéri:

Páskuj Imre.

Szövetmintákat és árjegyzéket vidékre bérmentve küldök.

S A J Á T K É S Z I T É S Ű

M I L L E N I U M I É R E M E L K I T Ű N T E T T E V E .

Hirdetések
a legjutányosabb árban
vétetnek fel a

„Heti Szemle”
kiadóhivatalában
Szatmár Deák-tér 29. sz.

Ugyanott mindennemű
nyomdai munkák
a legolcsóbb árban kés-
szítetnek.

**ORGONA-ÉPÍTÉSI
MŰINTÉZET**

Rieger testvérek

Budapest,
VII. Garay-utca 48.

Rieger testvérek Jägerndorfi (Osztr. Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolcsóbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 25 évi fennállása óta

700 új orgonát

épített, melyek közül **245** esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Oroszországba és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek
ingyen és bérmentve.

Elvállalok épület-üvegezéseket.

GYÓRY KÁROLY
ÜVEG- ÉS PORCELLÁN KERESKEDÉSE
SZATMÁR, DEÁK-TÉR.

Jelen idényre ajánlom egész új mintájú porcellán és angol fajans étkező, kávé, teás, és oszonnás készleteimet, melyekből **rendkívül nagy raktárt tartok.** Továbbá ajánlok: Magyar, Cseh, Francia ivókészleteket. Berdorfi, Alpaca és cinacél evőeszközöket, **konyha berendezési** czikkeket, egész finom olaj nyomatu genre és szent képeket, sok más használati és dísz tárgyat, melyekből állandóan nagy raktárt tartok.

Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását
kész szolgálattal
Gyóry Károly.

Kész ablakok minden nagyságban.

Törvényesen hitelesített üvegek és poharak.

Kép-kerekezők igen olcsó árban.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére
a „vörös kereszt”-hez.

Kitüntetve :
Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Boulogne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS
IV. Wallergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.
Ajánl az 1899-ik őszi és téli idényre
papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

különösen :
meleg téli **havelokokat**, s. p. finom fekete palmerstonból ujjak nélkül 18 frt, ujjakkal 24 frt.; ujjakkal és valódi széles prém-gallérral, bélelve 34 frt.

Biretumok, kollárék,
chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból, tartós és díszes kivitelben. **Szövetek méter számra** is eladatnak.

Egyházi szerek

végleges megrendelés után olcsón szállítanak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

Szatmáron nyomtatott a „Pázmány-sajtó” könyvnyomdában.